

כִּיּוֹם נִתְיַנְתָּה בְּסִינֵי

קריאה בכתובה עתיקה, על האפשרות להתחדש

הרב דני סגל

בכל חוזה שווה לעיין באותיות הקטנות: קראו וחשבו מה אתם מוצאים ומוצאות כאן ב'פרטי ההסכם' אצל ר' ישראל נג'ארה, שכותב מעין כתובה למערכת היחסים בין ישראל לקב"ה.

כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה
איך החתן שר שרים ונגיד נגידים
יחיד ומיחד הוא מושיב יחידים
חכו ממתקים וכלו מממדים
אמר ליקרה ונעימה הבת רבת מעלות
נשאה חן בעיניו מכל הנשים והבתולות
יפה כלבנה ברה כחמה אימה כנדגלות
ימים רבים תהיי לי ואני אליך לגואל
הנה שלחתי לך פקודים נחמדים מזהב על יד יקותיאל
הוי לי לאנתו כדת משה וישראל
ואנא אוקיר ואזון יתיכי ואכסה
כי אהיה עמך למסתור ולמחסה ולמכסה
והוכן בהסד כסא
ויהיבנא ליכי מהר בתוליכי
תורת חכם מקור חיים תחיי את ובניכי
הרופא לכל תחלואיכי הגואל משחת חייכי
וצביאת כלתא דא והות ליה לאנתו
וברית עולם לקשר אמיץ ביניהם שות שותו
יומם ולילה לא ישבתו
וצבי חתנא דנא והוסיף על עקר כתבתה
מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש באורייתא
וספרא וספרי ואגדה ותוספתא
הקדים לה בתורת מקדם רמ"ח מצות עשה מהן לא
ימישון
כי אותם יום יום ידרושון
את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון

ירד דודי לגנו לערגות בשמו
להתעלס עם בת נדיב ולפרוש עליה סכת שלומו
אפריון עשה לו המלך שלמה
שרפים ואופנים נטש ופרשיו ורכבו
ובין שדי אילת אהבים שם מסבו
ביום חתנתו וביום שמחת לבו
רעיתי יונתי באי אתי לדביר ואולם
כי למענך אעזב כל המוני מעלה וחיילם
וארשתיך לי לעולם
אמרה אימה את שמעת דוד שמעתיהו
ואהבת עולם אהבתיהו
ישקני מנשיקות פיהו
לחפה נתרצתה מחולת המחנים
וכנגד נעשה ונשמע לקחה ששים רבוא עדי עדיים
בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים
ויהי הקשר אמיץ עם עם זו קנה בסיני
ואת ספר המקנה והחתום אקרא באזני המוני
הנה היא כתובה לפני
בששי בשבת אגיד את הרושם בכתב הנשתון
יום להנחיל אוהביו תורה אל חי נתפון
ששה ימים לחדש סיון
ביום מסיני בא זרח משעיר אל נעלם
הופיע מהר פארן על מלכי גוים כלם
בשנת אלפים וארבע מאות וארבעים ויש לבריא
עולם
למנון שאנו מונין וקהל עדתי בכל תפוצותיה
פה בארץ הלזו ביד אל נתלו אשיותיה

ועוד כתב לה בתורת מאחר מצות לא תעשה נקדשו
למנין שלש מאות וששים וחמשה פשו
מעשים אשר לא יעשו
ודא נדוניא דהנעלת ליה פלגתא דא לעלות ולראות
מאת אביה אדון הנפלאות
לב לדעת ואזנים לשמוע ועינים לראות
נמצא סף הכל בין כתבה ונדוניא וחקר כבודם
ותוספת ומאחר ומקדם
את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם
ורצה החתן לזכות את ישראל עם גורלו
ולהעלות נכסים אלו בפרי ישנה לו
שאם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לו
וקבל עליו החתן אחריות שטר כתבה
לאתפרעא מכל שפר ארג נכסין איש לא יהנה בה
מחץ ראש על ארץ רבה
וקבלו תרויהון תנאים נאים הכל בכתב נאספו אסוף
כל אחד מהם כאשר יכסוף
תנאי בית דין מראש ועד סוף
מעשה ידיה לו ועליו כל תכשיטיה
בלילה שירה עמה וביום חוט של חסד משוף עליה
תנו לה מפרי ידיה ויהללוה בשערים מעשיה
והירשה כמנהג דת ודין על לוח חרותה
מטובה הצפונה לצדיקים עין לא ראתה
עלה נעלה וירשנו אותה
והדירה תורה בקרן זוית מעונה
כל הרוצה לטול סחרה ואתננה
וימדבר מתנה
ושלא ישא אשה אחרת עליה מילדי נכרים הנלוזות
כי אם בבת שעשועים ידבק ואותה ישים בלב ובחזות
רד דודי לגנו, רבי ישראל נג'ארה

♦ ♦ ♦

לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת
ושלא יניחנה מתוך כעס והתרשלות
ולא יאכל עמה לחם עצלות
נוהג בחכמה ולאחוז בסכלות
ושלא ימשכן כלי חמדה ולא ימכור
אף להרבות ספרים תמיד יזכור
אמת קנה ואל תמכור
ושלא יצא למקום רחוק או בים ישים נתיבו
כי אם ספר תורה מנח נגד לבו
והיתה עמו וקרא בו
וכל התנאים הללו שרירים וקיימים
כצבא השמים בשחק נרשמים
לעדי עד ולעולמי עולמים
ונשבע החתן לקים כל דבר להמונו
ולהנחיל יש לאוהביו ולעושי רצונו
נשבע אדני בימינו
וקנה החתן קנינים חמשה
וימהם תורה ותעודה וסגלה מארשה
והוציא את האבן הראשה
יראו צדיקים וישמחו ויאכלו את פרים
בתעודה ארכה מארץ מדה ורחבה מני ים
והכל שריר ובריר וקיים
ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל במרץ
ואמר להקים גדריה מאין פורץ פורץ
ואעידה לי עדים נאמנים את השמים ואת הארץ
ישמח חתן עם כלה לקחה לו לגורלו
וישמח לב כלה בבעל נעוריה ותאמר למהללו
אשרי העם שככה לו

♦ מה מוסיף לנו הדימוי הזה של הכתובה, או של ראיית חג השבועות כיום נישואים? ♦

המקור הזה הוא מדרש שלרוב לומדים בענייני זוגיות כי הוא עוסק בהתחדשות בקשר ובשאלה איך להתמודד עם שגרה ושחיקה. אני חושב שחז"ל התכוונו במדרש הזה ללימוד תורה.

קראו אותו ונסו להחזיק את המשל והנמשל, גם של הזוגיות וגם של הלימוד.

”

לה: "בתי, היכן אני נתון?" אמרה ליה: "בבית אבא"
אמר לה: "מה לי לבית אביך?" אמרה ליה: "ולא כך
אמרת לי בערב: כל חפץ טוב שיש בביתי טלי אותו
ולכי לבית אביך? אין חפץ טוב לי בעולם יותר ממך
...!"

הלכו להם אצל ר' שמעון בן יוחאי, עמד והתפלל
עליהם, ונפקדו. ללמדך: מה הקב"ה פוקד עקרות. אף
צדיקים פוקדים עקרות. והרי דברים קל וחומר: ומה
אם בשר ודם על שאמר לבשר ודם שכמותו: "אין
לי חפץ בעולם טוב ממך" נפקדו; ישראל המחכים
לישועת הקב"ה בכל יום ואומרים: "אין לנו חפץ טוב
בעולם אלא אתה" על אחת כמה וכמה! הוי: נגילה
ונשמחה בך.

נגילה ונשמחה בך
תמן תנינן: [שם שנינו]
נשא אדם אשה ' ושהה עשר שנים ולא ילדה אינו
רשאי ליבטל.

אמר ר' אידי: מעשה באשה אחת בצידון, ששהתה
עשר שנים עם בעלה ולא ילדה. אתון גבי ר' שמעון
בן יוחאי [באו אצל רשב"י] בעין למשתבקא דין מדין
[רוצים להתגרש זה מזה] אמר להון [אמר להם]:
"חייכון! [חייכם] כשם שנזדווגתם זה לזה במאכל
ובמשתה. כך אין אתם מתפרשים זה מזה אלא מתוך
מאכל ומשתה."

הלכו בדרכיו, ועשו לעצמן יום טוב ועשו סעודה גדולה
ושיכרתו יותר מדאי. כיון שנתישבה דעתו עליו, אמר

מדרש שיר השירים רבה א' ל"א

♦ ♦ ♦

- ♦ האם יש לנו באמת יכולת לשמוח בתורה כביום נתינה בסיני?
- ♦ איזה תפקיד חז"ל נותנים לדמותו של ר' שמעון בא יוחאי בתוך הסיפור?

לסיום, ממליץ לחפש את השיר 'יה ריבון עלם' של יוני גנוט.

ביצוע יפייפה של זמר ישראלי של היום, שלוקח פיוט בארמית מהמאה ה-16 ומנגינה אירית מאיזה פאב מקומי - וקושר את כולם ביחד.